

Таблиця 1

Фрагмент навчального плану Політехнічного університету готельного і туристичного менеджменту (Hong Kong Polytechnic University's School of Hotel and Tourism Management) підготовки бакалаврів у галузі готельного менеджменту і управління туризмом

Спеціалізовані предмети (6 предметів - 18 кредитів) Specialist Subjects (6 subjects - 18 credits)		
Код	Дисципліни	Кредити
HTM2307	Принципи туризму (Principles of Tourism)	3
HTM2308	Туризм і загальні науки (Tourism Social Sciences)	3
HTM3208	Економіка туризму (Tourism Economics)	3
HTM4316	Управління пунктом призначення (Destination Management)	3
HTM4321	Політика туризму і планування (Tourism Policy and Planning)	3
HTM4322	Управління туристичним бізнесом (Managing Tourism Businesses)	3

Студенти повинні також оволодіти знаннями, вміннями та навичками з таких дисциплін, як: «Управління пам'ятками відвідувачами» («Attractions and Visitor Management»), «Управління авіакомпаніями» («Airline Management»), «Туризм Китаю» («China Tourism»), «Міський туризм» («Urban Tourism») та ін. [5].

*Kinr.* Університет Нікосії (University of Nicosia) здійснює підготовку студентів для здобуття ступеня бакалавра з менеджменту в сфері, туризму і рекреації [8]. Термін навчання складає чотири роки, протягом яких студенти оволодівають знаннями і досвідом, пов'язаним з туризмом, сферою рекреації (тури і круїзи, музеї і пам'ятки, екскурсійні тури, туристичні маршрути, культурні і спортивні заходи, тематичні парки) та організацією подій. Зазначимо, що дисципліни «Управління особливими заходами» («Managing Special Events»), «Відпочинок та розваги» («Leisure and Recreation»), «Тематичні парки і пам'ятки» («Theme Parks and Attractions») відсутні в навчальних планах вищих навчальних закладів України [7].

**Висновки.** Характеризуючи закордонний досвід підготовки майбутніх бакалаврів з туризму, зазначимо, що у таких країнах, як Сполучені штати Америки, Німеччина, Великобританія, Польща, Кіпр і Китай існують розбіжності у назвах спеціальностей та термінах навчання. Є і спільні риси, а саме: всі студенти проходять практичну підготовку, як у своїй країні, так і у зарубіжних компаніях сфери туризму та готельного бізнесу. Цей досвід є позитивним для нашої країни та потребує додаткового фінансування для стажування студентів за кордоном.

Перспективи подальших розвідок полягають у розробці навчально-методичного забезпечення з метою підвищення ефективності підготовки майбутніх фахівців з туризму до анімаційної діяльності в рекреаційно-оздоровчій сфері.

#### Література

1. Данільєва Ю.Г. Аніматор у системі туристської освіти / Ю. Г. Данільєва, К. К. Мкртчян // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні особливості формування і управління інноваційним потенціалом регіонального розвитку туризму та рекреації із залученням молодіжного ресурсу». – Тернопіль. 15-17 жовтня 2015 року. – С. 255-257.

2. Заневська Л. Г. Застосування інформаційних технологій у рекреаційно-туристській діяльності фахівців фізичного виховання: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. наук з фіз. виховання і спорту: спец. 24.00.02 / Л. Г. Заневська. – Х., 2007. – 20 с.

3. Чорна Л. В. Особливості практичної підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі в університетах США: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Л. В. Чорна. – Полтава, 2009. – 20 с.

4. Juline E. Mills. Handbook of Consumer Behavior. Tourism and Internet / Juline E. Mills, Rob Law. – Haworth Press, 2005. – 314 p.

5. The Hong Kong Polytechnic University's School of Hotel and Tourism Management [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hotelschool.shtm.polyu.edu.hk/eng/index.jsp>.

6. The Warsaw School of Economics [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sgh.waw.pl/en/Pages/default.aspx>.

7. University of Nicosia [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unic.ac.cy/>.

8. University of Surrey [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.surrey.ac.uk/>.

Захарова І.Ю.

Національний технічний університет України  
Київський політехнічний інститут ім. Сікорського І.І.

#### ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

В статті зазначається, що тенденція розвитку сучасної освіти передбачає виникнення методологічних проблем формування цінностей фізичної культури в студентській молоді. Автори вважають, що необхідна оновлена теорія а також нові

технології її реалізації, які б сприяли формуванню нового способу мислення, нового стилю життя майбутнього покоління насамперед в забезпеченні цінностей, пов'язаних з професійною самореалізацією.

**Ключові слова:** професійна діяльність, студентська молодь, навчальні заклади, цінності фізичної культури, мотивація, фізичний розвиток.

**Захарова И.Ю. Проблемы формирования ценностей физической культуры у студенческой молодежи** В статье отмечается, что тенденция развития современного образования предусматривает появление методологических проблем формирования ценностей физической культуры для студенческой молодежи. Авторы считают, что необходима обновленная теория, а также новые технологии её реализации которые способствовали б формированию нового способа мышления, нового стиля жизни будущего поколения прежде всего в достижении ценностей, которые связаны с профессиональной самореализацией.

**Ключевые слова:** профессиональная деятельность, студенческая молодежь, учебные заведения, ценности физической культуры, мотивация, физическое развитие.

**Zakharova I. The questions of forming values of physical culture at student youth.** Modern education as a social institution has an important role not only in shaping the economic, moral and cultural potential of the society, and fulfils a greater social influence on human development. On the one hand, it reproduces the knowledge and experience accumulated by mankind, and on the other-defines the way of life of the individual, and through him of the nation and the state. Pointing to the crucial importance of education for the development of the Ukrainian state, the presidential Decree "On urgent measures on ensuring of functioning and development of education in Ukraine" articulated the requirement for "radical improvement of educational work with children, students and studying youth the strengthening of democratic principles in education". In this context, relevant remarks I. Tazuna that education is a "social and cultural institution of the nation."

It is well known that man is by nature, on the one hand, physical being, and on the other - social (social). Consequently, physical and spiritual harmony is the key to the normal development of not only individuals, but society as a whole. Physical culture is an integral part of the General culture of society aimed at strengthening of health, development of physical, moral and volitional and intellectual abilities with the purpose of harmonious formation of his personality. When defining the notion of physical culture according to the law of Ukraine "About physical culture and sport" States that it is an integral way both material and spiritual culture of the society. As a multifaceted social phenomenon, it is associated with many other aspects of social reality.

**Key words:** professional activities, students, educational institutions, values, physical culture, motivation, and physical development.

**Актуальність.** Сучасна освіта як соціальна інституція має важливу роль не лише у формуванні економічного, морального і культурного потенціалу суспільства, а виконує більш вагомий соціальний вплив на розвиток людства. З одного боку, вона відтворює знання й досвід, накопичені людством, а з іншого - визначає подальший шлях життєдіяльності окремої особистості, а через нього — нації і держави. Зазначаючи на вирішальне значення освіти для розбудови української держави, в Указі Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні» сформульовано вимогу про «докорінне поліпшення виховної роботи з дітьми, учнівською та студентською молоддю, . . . зміцнення демократичних засад в освіті». В цьому контексті слухним є висловлювання І.А. Зязюна про те, що освіта є «соціокультурним інститутом нації» [1.4]

Загальновідомо, що людини за своєю природою є, з одного боку, фізичною істотою, а з іншого - суспільною (соціальною). А отже, фізична і духовна гармонія є запорукою нормального розвитку не тільки окремої особистості, а й суспільства в цілому. Фізична культура - складова частина загальної культури суспільства, що спрямована на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних здібностей людини з метою гармонійного формування її особистості. При визначенні поняття фізичної культури відповідно до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» зазначено, що вона складає невід'ємну сторону як матеріальної, так і духовної культури суспільства [2.3.8] Як різнобічне суспільне явище, вона пов'язана з багатьма іншими сторонами соціальної діяльності.

У той же час фізичну культуру досить часто розглядають як ідеальний показник фізичного розвитку і менше - як сферу, що стосується духовності людини. Це не зовсім виправдано з позиції цілісного підходу до людини, соматопсихічної і соціокультурної єдності її особистості. У сфері фізичної культури духовність реалізується в процесі поєднання ідеальної (внутрішньої) і наочної (зовнішньої) сторін фізкультурної діяльності. Це зумовлено пріоритетним розвитком культури мислення, уяви, почуттів, що відбувається у процесі спільної рухової діяльності тих, хто займається, водночас із засвоєнням, сутність якого пов'язують з моторною і духовною складовими. Саме в процесі цієї групової (іноді й індивідуальної) духовної практичної діяльності до початку виконання рухової дії (а не в її результаті), що складається з обміну змістом і цінностями, пов'язаними із системою пізнавальних, проектно-змістовних, акмеологічних, оціночних, корекційних і інших дій, і відбувається становлення і реалізація індивідуальності суб'єктів навчального процесу. Тому найважливішою методологічною і практичною проблемою сфери фізичної культури є розробка, узагальнення, корекція цілей, принципів, засобів, методів, форм проведення навчальних занять з фізичного виховання, у яких духовне і фізичне начало у студентської молоді були б поєднаними, коли створювалися б умови для різнобічного, співвимірного і внутрішньо єдиного формування у студентів різноманітних потреб [5.7]

**Мета статті** полягає в узагальненні вже існуючих можливостей та в розкритті нових можливостей, які пов'язані з методологічними питаннями формування цінностей фізичної культури в студентської молоді.

**Завдання:**

1. Розглянути питання прилучення студентської молоді до цінностей фізичної культури.
2. Провести між предметний теоретичний пошук, аналіз першоджерел в галузі філософії, соціології, психології, педагогіки.

**Методи дослідження.** Для вирішення поставлених завдань та для перевірки початкових положень використовується

комплекс методів, які збагачують та доповнюють один одного (вивчення учбово – нормативних документів та літературних джерел за філософськими, соціальними, психологічними, педагогічними аспектами обраної теми); опитування; анкетування; педагогічне спостереження; узагальнення педагогічного досвіду.

**Результати дослідження.** Приступаючи до розгляду проблеми прилучення студентської молоді до цінностей фізичної культури, слід перш за все визначити смисл понять, які використовуються. Тому центральним моментом дослідження є уточнення змісту поняття «цінності фізичної культури». Це, у свою чергу, вимагає проведення міжпредметного теоретичного пошуку, аналізу першоджерел у галузі філософії, соціології, педагогіки, психології. Вважаємо, що для цього необхідно звернутися до аналізу наукових підходів у трактуванні понять «цінність», «ціннісна орієнтація», «ціннісне ставлення», «фізична культура», які є видовими щодо вищевказаного і водночас мають ключове значення для нашого дослідження.

Аналіз філософської, психолого-педагогічної літератури дає підстави стверджувати, що поняття «цінність» розглядається у широкому контексті. Так, поняття «цінність» тлумачиться як «будь-який об'єкт (зокрема ідеальний), який має життєво важливе значення для суб'єкта (індивіда, групи, етносу)». Відповідно до іншого визначення, «цінність» - це «властивість суспільного предмета задовольняти певні потреби соціального суб'єкта (людини, групи людей, суспільства)». Сьогодні проблема значущості Трансформувалась у проблему смислових утворень особистості, яка активно розглядається

Існує і суто психологічний підхід до цінностей, де вони розглядаються як складові індивідуальної свідомості, як такі якості і характеристики об'єкта, що мають різну (позитивну чи негативну) значущість, як ставлення особистості певної модальності. Досліджуючи методологічні аспекти проблеми цінностей у психології, З.С.Карпенко підкреслює, що цінності як еталон належної поведінки, виробленої суспільною свідомістю, мають три форми репрезентації. *По-перше*, цінність постає як суспільний ідеал — узагальнене уявлення про досконалість в різних сферах суспільного життя. *По-друге*, цінність має предметне втілення у вигляді витоків матеріальної і духовної культури або людських вчинків, що віддзеркалюють певні ціннісні ідеали (етичні, естетичні, політичні, правові та ін.). *По-третє*, це мотиваційні структури особистості і насамперед особистісні цінності, що виступають як внутрішні носії соціальної регуляції, закорінені в структурі особистості.

Слід відзначити, що серед широкого спектру понять, які в тому чи іншому ракурсі пов'язані з поняттям «цінності», є поняття «ціннісні ставлення», яке широко використовують у психолого-педагогічній літературі. Ціннісне ставлення є суб'єктивне відображення цінності у всій сукупності притаманних їй системно-структурних ознак. Тобто ціннісне ставлення може розглядатися як такий різновид цінностей, коли когнітивний компонент відображає не лише загальнолюдську або потенційно можливу для суб'єкта значущість об'єкта, а усвідомлення суб'єктом цієї значущості, впевненість у тому, що об'єкт здатний задовольняти життєво значущі індивідуальні потреби. На емоційно-мотиваційному рівні суб'єкт прагне взаємодіяти з цим об'єктом, незважаючи на часткові або локальні перешкоди, які успішно долає на регуляційному рівні. Таким чином, ціннісне ставлення - це таке усвідомлення суб'єктом цінності певного об'єкта, за яким його відносини з цим об'єктом стають неперервними, самодетермінованими, стійкими і успішними.

У сучасний період ми маємо багато тлумачень поняття «фізична культура», існують різні підходи до виявлення його сутності. За визначенням, поданим у «Педагогічному словнику» М.Д. Зубалієм, «фізична культура — частина загальної культури суспільства, одна з сфер суспільної діяльності, спрямованої на зміцнення здоров'я і розвиток фізичних здібностей людини. Фізична культура органічно включає в себе фізичне виховання і спорт, сукупність спеціальних наук, знань і матеріальних благ, створених для використання фізичних вправ з метою вдосконалення біологічного і духовного потенціалу людини.

З наведеного визначення очевидно що, поняття «фізична культура» органічно включає в себе фізичне виховання і спорт, які покликані забезпечувати спрямоване формування рухових навичок і розвиток фізичних якостей людини, сукупність яких має вирішальне значення для її фізичної дієздатності як виду виховання, специфічним змістом якого є навчання рухам і розвиток фізичних якостей людини. Тобто специфікою фізичного виховання є задоволення потреби людини в знаннях про процеси її фізичного розвитку та у формуванні і розвитку її фізичних здібностей (сили, спритності, витривалості, швидкості, координаційних здібностей, гнучкості) і життєво необхідних їй навичок (ходьби, бігу, стрибків, метання, плавання тощо). Саме фізичне виховання у вищих навчальних закладах може цілеспрямовано впливати на розум, почуття, волю студента з метою формування його ставлення до самого процесу занять фізичними вправами як до соціально необхідної діяльності та засобу самоудосконалення.

Ми погоджуємось з думкою деяких авторів, які пов'язують фізичну культуру із процесом, спрямованим на підготовку людей до життя та праці шляхом виконання фізичних вправ, використання цілющих сил природи, особистої і громадської гігієни та певного раціонального побуту і праці. Поняття «фізична культура» є багатоаспектним за своїм змістом і може бути охарактеризоване з результативної, діяльнішої, ціннісної і функціональної сторін. Найбільш суттєвими ознаками її змісту є діяльність із засвоєння рухового і духовного досвіду, передача його від покоління до покоління; діяльність, яка спрямована на удосконалення сутнісних сил людини; ціннісний аспект у сфері фізичного удосконалення; функціональний аспект, пов'язаний із з'ясуванням ролі і значення фізичної культури в житті суспільства.

Поняття, цінності, що існують у суспільстві і сприймаються майбутніми фахівцями як особистісно значущі, є своєрідними проектами, на основі яких вибудовується модель їх життєдіяльності. Цінності спрямовують і коригують діяльність студентів щодо збереження та зміцнення здоров'я. Під впливом системи суспільних цінностей відбувається розвиток особистості. Для майбутніх фахівців система цінностей набуває характеру ідеальних зразків, на основі яких відбувається формування цілей професійної освіти. Важливим чинником успішності у житті та кар'єрі майбутніх спеціалістів є усвідомлення ними цінностей фізичної культури, які під час вибору цілей життєдіяльності визначають уявлення про ідеальний образ самого себе (професійний ідеал). Цей аналіз розуміння поняття «цінності» був покладений у аксіологічний компонент прилучення студентів до цінностей фізичної культури.

Оскільки засвоєння студентами знань про цінності фізичної культури і позитивне ставлення до них ще не гарантує, що вони будуть їх дотримуватися. Необхідно спрямувати зусилля на створення у майбутніх фахівців у процесі навчальної діяльності стійкої мотивації на збереження і зміцнення свого здоров'я шляхом використання цінностей фізичної культури, виховання потреби в раціоналізації своєї життєдіяльності і усвідомленого засвоєння нових знань в означеній галузі. Це дасть змогу студентів зберегти здоров'я, забезпечити високий рівень розумової працездатності, досягти академічних успіхів, мінімізувати несприятливі чинники, які

заважають професійному становленню (складності адаптаційного періоду тощо), що створить підґрунтя для сприйняття індивідом навчання як діяльності, яку він сам планує і здійснює, використовуючи цінності фізичної культури як засобу всебічного розвитку та професійної самореалізації.

Визначаючи мотиваційний компонент прилучення студентів до цінностей фізичної культури, ми орієнтуємося на те, що для студента сукупна дія смислоутворюючих мотивів і мотивів-стимулів, які вплинули на вступ до вищого навчального закладу, становить «ядро» його мотиваційної сфери, що реалізується через процес навчання. Для того, щоб раціонально спланувати й організувати своє навчання, студенту потрібно здійснити комплекс дій, для кожної з яких потрібен мотив. Це означає, що комплекс життєвих цінностей щодо задоволення потреби в раціональній організації навчання визначає стратегію дій майбутнього фахівця, тоді як система мотивів - тактику. Для збереження здоров'я дуже важливою є мотивація визнання та використання у життєдіяльності студентів цінностей фізичної культури.

Важливим для нашого дослідження було врахування того, що людина розвивається, здійснюючи діяльність, а її діяльність видозмінюється, якісно перетворюючись у процесі розвитку. Оскільки діяльність перебуває в тісному взаємозв'язку з процесом онтогенетичного розвитку індивіда, то для кожного вікового періоду людини та чи інша діяльність набуває найбільшої значущості для її розвитку. Таку діяльність психологи називають провідною діяльністю певного періоду. Таким чином у загальному розумінні діяльність людини є виявом її активності у процесі взаємодії з навколишнім світом.

Базові вміння визначають пізнавальні (когнітивні) здібності студента і є основою здійснення ним означеної діяльності. До них належать уміння сприймати, осмислювати, запам'ятовувати, спостерігати, мислити логічно, концентрувати увагу (зосереджуватися), аналізувати, порівнювати, систематизувати, структурувати, моделювати, обґрунтовувати, узагальнювати тощо. Загальні вміння покликані забезпечувати реалізацію організаційних, управлінських і виконавчих функцій. Це такі вміння: планувати й організувати діяльність свою та інших, працювати з навчальною літературою, планувати самостійну роботу, здійснювати самоконтроль, кількісно і якісно оцінювати результат рішення і обґрунтовувати його, виявляти й виправляти помилки, робити висновки тощо.

Предметні вміння мають виконавчу функцію і можуть бути як загальними для різних предметів (загальні предметні вміння), так і призначеними формувати уміння з конкретного предмета (конкретні предметні вміння). До загальних предметних умінь можна зарахувати такі: використовувати теорію і закони природи для пояснення і пошуку нових знань, мисленнєвого переведення знань з емпіричного на теоретичний рівень і навпаки, встановлювати зв'язки між фундаментальними і прикладними теоріями тощо. Конкретні предметні вміння визначаються характером того чи іншого навчального предмета. Зокрема, проведення занять з фізичного виховання передбачає формування таких умінь: використовувати функціональні можливості організму і природних засобів оздоровлення для збереження і зміцнення свого здоров'я, здійснювати динамічний контроль рівня здоров'я студентів і організувати роботу їх оздоровлення за допомогою системи занять фізичними вправами, залучати до систематичних занять фізичними вправами, виробляти здорові потреби і будувати раціональний режим життєдіяльності, мінімізувати несприятливі чинники професійної діяльності засобами професійно-прикладної фізичної підготовки, раціоналізувати форми фізичної активності шляхом організації змістовного дозвілля, удосконалювати якісні показники харчування з урахуванням індивідуальних функціональних властивостей організму і стану здоров'я, запобігати шкідливим звичкам тощо.

Таким чином, саме за умови врахування цих напрямів професійно-технологічна спрямованість діяльності майбутніх фахівців має послідовно реалізуватися у процесі навчання у вищому навчальному закладі, а студент — свідомо включитися у систему професійного становлення, усвідомлено виробити якості, що необхідні йому як майбутньому спеціалісту не лише для успішного розв'язання професійних завдань, але й забезпечення оптимальної розумової працездатності та професійного довголіття.

**Висновки.** Комплексний аналіз методологічної проблеми формування цінностей фізичної культури у студентській молодості свідчить про те, що цей процес необхідно здійснювати, використовуючи зміст, засоби, педагогічні умови організації і теоретико-методичні прийоми реалізації, що включають головні педагогічно-структурні компоненти: когнітивний компонент сприяє засвоєнню студентами філософської методологічної, історичної, теоретичної інформації в галузі фізичної культури, збереження і зміцнення здоров'я, накопичення знань як інтелектуального потенціалу особистості у сфері цінностей фізичної культури та організації здорової життєдіяльності; емоційно-мотиваційний компонент дає можливість саморегуляції діяльності студентів, у результаті чого розвиваються психолого-мобілізаційні процеси, здатність керувати ними, формуються цінності фізичної культури, мотивації до використання фізичних вправ, уміння будувати й реалізовувати індивідуальну програму збереження і зміцнення здоров'я у повсякденній життєдіяльності і на перспективу.

#### Література

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія, теорія: [підручник для студентів, аспірантів] / А. М. Алексюк – К.: Либідь, 1998 – 558 с.
2. Апанасенко Г. Л. Избранные статьи о здоровье / Г. Л. Апанасенко – К.: 2005 – 48 с.
3. Бондаревская Е. В. Педагогическая культура как общественная и личностная ценность / Е. В. Бондаревская // Педагогика 2000 - № 3 – с. 37 – 43.
4. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы / Е. П. Ильин – СПб.: Изд – во «Питер», 2000 – 512 с.
5. Каплан И. М. Основы физического самосовершенствования студентов / И. М. Каплан – Ташкент, 1991 – с. 134 – 136.
6. Bulicz E., Murawow I. Zdrowie czlowka e jego diagnostyka. Efekty zdrowotne aktywnosci ruchowej. Radon: Politechnika Radomska, 2003.-533s.
7. Howley E., Franks B. Health fitness instructors Harybook. Human Kinetics, champagn, 11
8. Osinski W. Antropomotoryka.-Poznan: AWF.-2000.-300s.
9. Malina R. Wgehowanie fizyczne i stera fizyczna // Swiatowy kongres wychowania fizycznego, Berlin, 1999.- Wroclaw:AWF.-2002-s.45-61.